

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU**

**MÜLTECİ HAKLARI
ALT KOMİSYONU**

ALT KOMİSYON TUTANAKLARI

27.01.2016 Tarihli Alt Komisyon Toplantı Tutanağı

27 Ocak 2016 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 12.08
BAŞKAN: Atay USLU (Antalya)

BAŞKAN – Evet, değerli milletvekilleri, değerli bürokrat arkadaşlar; hoş geldiniz.

Mülteci Hakları Alt Komisyonu çalışmalarına devam ediyor.

Bu hafta ilgili kamu kurumlarımızın sunumlarını alıyoruz. Bugün de Çalışma Genel Müdürümüz Nurcan Önder Hanım özelde Suriyeliler, genelde de –olursa, herhâlde- sığınmacıların çalışma haklarıyla ilgili bilgi verecek.

Komisyon toplantısı öncesi gündemde birkaç konu var, o konuda birkaç şey söylemek istiyorum. Özellikle Avrupa’da sığınmacılara yönelik bugünlerde ciddi hak ihlalleri var, bunların başında Danimarka geliyor. Danimarka bir yasayı onayladı, Danimarka’ya sığınan sığınmacıların değerli eşyalarına el konuluyor, bununla ilgili bir yasa kabul edildi. Gerekçesi de: Sığınmacıların bakım masraflarının karşılanması.

Komisyonumuzun, önümüzdeki günlerde bu konuda bir basın açıklaması veya gerekli bir açıklama yapması konusunda bir teklifte bulunmak istiyorum arkadaşlara.

SAİT YÜCE (Isparta) - İsalet olur.

BAŞKAN - Yani, Danimarka’nın, hakikaten hem insan hakları hem de sığınmacı hakları açısından bir garabet sayılabilecek böyle bir uygulamaya, bir yasaya imza atmasının bence ciddi bir şekilde eleştirilmesi gereken bir konu olduğunu düşünüyorum.

SAİT YÜCE (Isparta) - Dünyanın en zengin ülkesi. Ne ihtiyacı varmış?

BAŞKAN - Evet. Zenginlikten öte, bir insan hakkı ihlali var. Hakikaten, böyle bir şey kabul edilemez bir olay.

SAİT YÜCE (Isparta) - O da ayrı.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Bir de özel eşyalarına, değil mi?

BAŞKAN - Nasıl?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Özel eşyalarına...

SAİT YÜCE (Isparta) – Evet, kıymetli, bir küpesi olabilir...

BAŞKAN - Kıymetli eşyalarına, evet. Kapıdan girerken kıymetli eşyalarına el koyuyorlar ve diyorlar ki: “Biz bunu...”

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – 1.350 euronun üstünde olan...

BAŞKAN - Rakam önemli değil ama böyle bir zihniyetin bile ortaya konması bence yanlış.

İkincisi: Tabii, buna benzer birçok örnek var. Mesela, Galler bölgesinde sığınmacılara geçen hafta renkli bilezikler takılmaya başlandı ve renkli bilezikleri takmayan sığınmacılara yemek verilmiyor. Bu da açıklanamaz bir durum, ötekileştirme durumu, ayrımcılık durumu, hak ihlalidir o.

Yine, aynı şekilde İtalya’da mülteci çocuk kostümleri satışa çıkarıldı.

SAİT YÜCE (Isparta) - Onun amacı neymiş? Nasıl bir şey?

BAŞKAN - Bu da, aslında, tabii..

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Ayrımcılık.

BAŞKAN - Evet, ayrımcılığı artıran bir konu.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Dalga geçmektir.

BAŞKAN - Evet.

Yine, İngiltere, birkaç...

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Affedersiniz, bu İtalya'daki çocuk kostümleri meselesi bir pazarda onlara ait bir alışveriş maksatlı mı yoksa o çocukların maketleri mahiyetinde bir şeyler mi?

BAŞKAN - Yok, o çocukların maketleri. Giydikleri elbiseler artık farklı yerlerde, herhâlde, diğer çocuklara giydirilecek. Partiler veriyorlar ya, kıyafet balolarında falan böyle bir şey yapılıyor. Demek ki, yani, sığınmacıların elbiseleri farklı. "Sığınmacılar kötü elbiseler giyer." intibası var o bölgede ya da "Sığınmacılar böyle giyer." Bu bir ötekileştirme çalışması aslında.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Onu kastediyorum. Yani, çocuk kostümü normal çocuk elbiseleri anlamında mı, yoksa bunlar yapay bir obje olarak mı sunuyorlar bunları?

SAİT YÜCE (Isparta) - Özel renkli böyle bir...

BAŞKAN - Özel renkler var zaten. Mesela Aylan bebeğin üzerinde kırmızı bir elbise vardı, o da oraya çıkarılmış. Aslında bir ötekileştirme var. Giymiyorlar, böylece satılıyor o kostüm olarak. Her ne hikmetle olursa olsun aslında bu şeydir, yani, sığınmacı çocukları diğer çocuklardan ayırmaya yönelik bir faaliyetin parçasıdır. Kabul edilemez bir parçadır çünkü biz bütünleşmeyi, entegrasyonu, uyumu öngörürken sığınmacıların ayrı elbiseler giydiği fikrinin bile ortaya konması yanlış bir uygulamadır.

Dördüncüsü de: İngiltere'nin tamamında değil ama bazı bölgelerde sığınmacılar belli yerlere yerleştiriliyor, belediyelere ve sosyal evlere yerleştiriliyor ama kapıları kırmızıya boyanıyor.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Yine İtalya'da?

BAŞKAN - İngiltere'de.

Bu, geçen hafta olan dört uygulama. Basında yoğun bir şekilde var ama en ağır olanı Danimarka'daki uygulama çünkü yasal hâle getirildi. Bir yasa çıkartıldı, el konuyor. Özellikle Danimarka'daki uygulama konusunda, aslında, Danimarka'nın bu insan hakları, mülteci hakları açısından bir ihlalin içinde olduğu konusunda bir bildiri yayınlayalım, bir kınama bildirisi yayınlayalım teklifinde bulunuyorum ben.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Peki, Başkanım, acaba iade etmek üzere mi yoksa...

BAŞKAN - Yok. Sığınmacıların bakım masrafını karşılama gerekçesiyle.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Tamam, o çok daha vahim, evet.

BAŞKAN - Daha vahim. Hani, anlarım, bir yediemin görevi olsa, eyvallah, ona bir şey demiyoruz zaten. Gerekçe şey: Bakım masraflarının ağır olduğu, "Onları karşılayalım." Ha, belli bir rakamın üzerindeki eşyalarına el konuyormuş, vesaire, eyvallah, ama, yani, o rakam küçük de olsa, büyük de olsa böyle bir mantık, böyle bir uygulama, böyle bir zihniyet kabul edilemez. Türkiye yaklaşık 10 milyar euroya ulaşan bir yardımın içerisinde. Bakıyorsunuz, işte, böyle bir farklı bir zihniyet var. Bunu diğer arkadaşlarla da konuşacağız tabii.

SAİT YÜCE (Isparta) - O zaman Komisyon olarak ortak bir açıklama yapalım.

BAŞKAN - Yani, üst komisyona da teklif edebiliriz bu açıklamayı, biz kendimiz alt komisyon olarak da yapabiliriz. Ama hakikaten böyle bir uygulama var. Bu uygulamalara dikkat çekmek istedim hemen toplantımızın başında.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Üst komisyonun katılımıyla da olursa çok daha iyi olur.

BAŞKAN - Üst komisyon toplantısında da, zaten üst komisyonumuza da bilgi vereceğim ben bu konuda.

Evet, bugün, tabii, konumuz, dediğimiz gibi, sığınmacıların çalışma hakkı. Çalışmak entegrasyonun, uyumun, yaşamın önemli bir parçası. Bu konuda da Bakanlar Kurulu kararı çıkartıldı. Artık ayrıntıları Sayın Genel Müdürümüz bize sunacaklar.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Bizim Genel Müdürlüğümüz yabancıların çalışma izinlerinden, dolayısıyla Suriyelilerin ve ülkemizde çeşitli statülerde çalışan bütün yabancıların çalışma izinlerinden sorumlu. Biz, şu an, gündemimize ilişkin bir sunum hazırlamıştık ama arzu ederseniz -daha önceden hazırlığımız var- bir üç dört slaytlık genel olarak Türkiye’de yabancılar ne durumda, onunla ilgili...

BAŞKAN - Takdir sizin, tamam.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Siz, şimdi, söyleyince hemen onu ben kaydettim bilgisayarımda.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Affedersiniz, ne kadar bir süre planladınız?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Yani, bir saat sürmez, hepsi beraber bir yarım saati bulmaz diye tahmin ediyorum.

BAŞKAN - Devamında da soru-cevap yaparız.

Neyse, biz tek başımıza da olsa dinleyeceğiz artık bu konuları.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Biz de dinleyeceğiz ve çok istifade ediyoruz. Dinlemeyi istiyoruz, planlamaları ona göre vermek istiyoruz.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - İsterseniz girişi slayt olmadan da yapabiliriz, Suriyelilerle ilgili bir slayt yapabiliriz.

BAŞKAN - Siz başlayın isterseniz.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Şimdi, ülkemizde bir vizesiyle, ikametiyile ve çalışma izniyle gelen ikametli ve vizeli yabancılar var, bir de, bunların dışında çeşitli yollarla gelen ama yasal durumda olan yabancılar var.

Ülkemizde vize ve ikameti olmadan kalanlar, uluslararası koruma başvuru veya statü sahibi olanlar ve geçici koruma statüsü sahibi olanlar olarak ikiye ayrılıyor. Geçici koruma statü sahibi sadece kitlesel olarak gelen...

Ülkemizde yasal olarak bulunan yabancılar, biraz önce söylediğim gibi, vize ve ikamet izniyle veya bunlardan muaf olarak kalanlar var. Bunlarla ilgili problem yok. Bunlar, işte, yurt dışından çalışmak amaçlı ya da oturmak amaçlı ya da gezmek amaçlı gelenler. Bir de, bunların dışında, yine, yasal olarak bulunmakla beraber vize ve ikameti olmadan kalanlar var. Bunlar uluslararası koruma başvurusu ve statü sahipleri ile geçici koruma statüsü sahipleri. Bu uluslararası koruma başvuru sahipleri veya statü sahipleriyle ilgili ayrı bir mevzuatımız var. Bunlar mevcut durumda çalışma iznine başvurabiliyorlar. Kamuoyunda kısaca “Göç Kanunu” olarak geçen “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu”nda zaten bunların statüleri tanımlanmış. Biz bu kişilere çalışma izni veriyoruz. Bunlar bireysel olarak ülkelerindeki çeşitli olaylar nedeniyle ülkemize gelen kişiler. Yalnız, bu, geçen hafta çıkan yönetmeliğimiz yayınlanana kadar geçici koruma statü sahiplerinin çalışma iznine başvuru hakları ülkemizde bulunmuyordu.

Bu “geçici koruma statü sahibi” ne demek? Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızdan geçen yabancılara verilen statüdür. Bunun farkı kitlesel olması. Bu statüde Aralık 2015 itibarıyla –bu, Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüzden aldığımız rakam çünkü bütün bu rakamlar oradan tutuluyor- 2 milyon 411 bin 579 yabancı bu şekilde kayıt altına alınmış.

BAŞKAN - 2 milyon 500’ü geçti bu rakam artık.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Evet. Yalnız, bunlarla ilgili şöyle bir dipnot da vermek istiyorum: Bunlardan, tabii ki, Avrupa’ya gidenler var, ülkeden çıkanlar var. Bunların bu tür giriş-çıkışları kayıt dışı olduğu için bu rakamdan onlar düşülmemiş ya da dâhil edilmemiş. Şimdi, Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüz yeni bir kayıt sistemini tamamlamak üzere, sanıyorum, önümüzdeki haftalarda daha net ve gerçekçi rakamı verecektir. Bunlar kaydolanlar.

Bunların yaş gruplarına baktığımız zaman, yine, Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüz bu kişileri kaydederken çeşitli verileri de alıyor. Bunların çoğunluğunun 18-65 yaş arası olduğunu görüyoruz. Bu da çalışma çağındaki nüfus olduğu anlamına geliyor bizim Bakanlığımızın bakış açısı açısından.

BAŞKAN - Yüzde 52’si çalışma çağında.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Yüzde 52’si çalışma çağında.

Yine, cinsiyet dağılımına baktığımızda, bunların yüzde 53’ünün erkek, yüzde 47’sinin de kadın olduğunu görüyoruz.

Yine, eğitim durumlarına baktığımızda... Yalnız şöyle bir durum var: Biz kitlesel olarak savaştan kaçıp ülkemize gelen kimselerden bahsediyoruz. Bunların büyük bir çoğunluğunun kimliği bile yok. Hani, biz biyometrik fotoğraflarını çekip parmak izi gibi çeşitli verileri alarak bunları kayda alıyoruz. Bunların, dolayısıyla, diplomaları da yok aslında. Bunlar beyana göre verilen veriler. Bunlara baktığımızda da aslında çok iç açıcı bir durum söz konusu değil. Büyük bir çoğunluğunun ilkökul ya da altında olduğunu da görüyoruz. Bu, hani, istihdam açısından baktığımızda da son derece niteliksiz bir kitle anlamına geliyor.

Yine, illere baktığımızda -bunlar yine Göç İdaresinin verdiği veriler- yoğun olan 10 ili aldık biz: Urfa, Hatay, İstanbul, Antep, Adana, Mersin, Kilis, Mardin, İzmir ve Kahramanmaraş da en çok Suriyeli misafirlerimizin bulundukları iller.

Yine, mesleklerine baktık. Daha doğrusu bunlar Göç İdaresinin beyan üzerine oluşturduğu veriler. Bilinmeyen yüzde 80 civarında. Bunların biz vasıfsız olduklarını kabul ediyoruz.

BAŞKAN - Vasıflı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Vasıflı olan çok az. Yüzde 2’yi, 3’ü bulan bir vasıflı oranı var.

BAŞKAN - Vasıfsız yani.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Evet, büyük oranda vasıfsız. Bunların tamamı da sorulduğunda söylenen meslekler aslında.

Biz çalışma izinleriyle ilgili üç yıldır çalışıyoruz. 2011’den beri aslında çalışıyoruz ama 2012’den itibaren daha yoğun çalışmaya başladık. Takdir edileceği gibi, tabii ki bu kişilerin çalışma hakkı Türkiye’de olmalı ama Türkiye’de de ciddi oranda, yüzde 10’ları bulan, 11’e yaklaşan bir işsizlik oranımız var. Ayrıca, iş gücüne katılımımız da çok düşük. Hani, biz çalışma izinleri ya da bu kişilerin istihdamını sağlarken kendi istihdamımıza ilişkin de bazı verileri görmek istedik, bazı araştırmalar yaptık Bakanlık olarak, bazıları, çeşitli uluslararası kuruluşlarla beraber.

Biz 2012’den günümüze kadar bu 10 ilimize bu misafirlerin gelmesi -sonuçta bir şekilde istihdamın içindeler kayıtsız da olsa- nasıl etkilemiş -hani, direkt tek etki bunlar değildir ama- işte, hangi illerde istihdamı düşürmüş, işsizliği artırmış, bu konuda bir çalışma yaptık. Bunlardan, aslında, çok da anlamlı bir veri elde edemedik. Sadece Şanlıurfa’da istihdamda ciddi bir düşüş var. Onun dışında, diğer illerde çok fazla bir etki yok. Bunlar TÜİK verileri.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Düşüş yerli insanlarda mı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Yerli, tabii. Ama, tabii, başka bir nedeni de olabilir bunun, hani, direkt buna bağlamak çok doğru olmayabilir.

Yine, ülkemizde 2012’den günümüze işsizlik oranlarına baktık “Acaba, işte, Türkiye’ye 2,5 milyon insanın gelmesi Türk insanını işsiz bıraktı mı?” diye. Yine, burada da aslında çok anlamlı bir veri elde edemedik. Hani, direkt “Bu kişiler geldi, biz işsiz kaldık.” ya da “Kayıt dışına çıktık.” diyebileceğimiz bir durum da söz konusu değil çünkü rakamlar normal seyrinde.

Bir de, biz şu ana kadar Bakanlık olarak Suriyelilerle ilgili ne yapıyoruz? Benim şu ana kadar anlattığım 2,5 milyon geçici koruma altına alınan Suriyeliyle ilgili. Bir de ülkemize savaşın başında ya da savaş başlamadan önce pasaportlarıyla giren -hani, yasal yolla diyemeyeceğim çünkü bunlar da yasal yolla, yasa dışı değil- pasaportlarıyla girip ikamet alan Suriyeliler var. Bunlar da Göç İdaresinden aldığımız rakamlar: 80 bin civarında Türkiye’de ikamet almış olan Suriyeli var. Bunlar, sizin takdir edeceğiniz gibi, böyle maddi durumları daha iyi ve eğitim durumları daha yüksek olan Suriyeli misafirlerimiz çünkü bir şekilde o ülkede pasaporta sahip olup yurt dışına çıkacak duruma sahip olan kişiler. Biz bunlarla ilgili, sanıyorum ilk, Bakanlık olarak biz bir refleks yapıp düzenleme yaptık. 2012’de bir Bakanlık genelgesi çıkardık ve biz bu kişilerin başvuruları hâlinde çeşitli kriterlere tabi tutulmaksızın -ki yabancılara uyguladığımız belli kriterler var- çalışma izni verileceğine ilişkin bir düzenleme yaptık. Ki bunlardan yaklaşık bize 8 bin civarında başvuru oldu. Bunların, hani, güvenlik nedenleriyle, bazı nedenlerle eleediklerimiz dışında yaklaşık 7.351 Suriyeliye biz çalışma izni verdik. Bunlar genellikle son derece nitelikli...

BAŞKAN - Kriz öncesi gelenler mi?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Kriz öncesi gelenler.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Bu 80 binin içinde olanlar mı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Evet, 80 binin içinde. Sadece 8 bin kişi başvurdu zaten bize. Dedğim gibi, bunların bir kısmının ekonomik durumları iyi. Bunlara ilişkin de, bunların neredeyse yarısı girişimci. Bunların içinde çok ciddi sayıda Türk istihdamı yapan ya da ekonomimize katkıda bulunan Suriyeliler de var. Bunun yanında, daha çok nitelikli Suriyeliler de var. Biz çalışma izni verirken görüyoruz ki içlerinde hakikaten böyle çok yüksek nitelikli, Türkiye’ye de katkı sağlayabilecek insanlar da var. Şu an bunlar, işte, 7.351 kişi, ülkemizde yasal yolla çalışıyor.

SAİT YÜCE (Isparta) - Ben bir ara soru soracağım: Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörüyle görüştüm geçen hafta. Suriye’den gelen çok önemle akademisyenler olduğundan bahsetti. Bunları üniversitede değerlendirmek, yani, okutman...

BAŞKAN - Şimdiki Bakanlar Kurulunun şeyi o.

SAİT YÜCE (Isparta) - Bu ama bizim bütün Türkiye çapındaki üniversitelerimize şamil hâle gelmesi için de bir teşebbüsümüz olsa.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Evet. Şimdi onu anlatacağım Sayın Vekilim, müsaadenizle.

Yani, işte, yeni, bir haftalık bir düzenleme bu daha.

BAŞKAN - Geçen hafta Bakanlar Kurulu kararı çıkmıştı.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Şimdi, biz izin verirken 2012’den günümüze verdiğimiz izinlere ilişkin, daha çok, sektörleri gösteren, kişilerin yaptıklarını, faaliyetlerini gösteren de bir istatistiki tablo çıkardık ama, dediğim gibi, bunlar şu an geçici koruma altındaki Suriyelileri yansıtan bir tablo değil.

Şimdi, geçici koruma sağlanan yabancıların çalışma izinlerine ilişkin, bir hafta oldu, yeni bir yönetmeliğimiz çıktı Sayın Vekilim, biraz önce sizin sorduğunuz sorunun da cevabı olacak bu. Kısaca buradaki durumdan bahsetmek istiyorum ben. Şu ana kadar...

Ama şunu da söylemek istiyorum: Bu geçici koruma altındaki kişilerin Türkiye’de bulunma hakları bulunmakla beraber çalışma iznine başvuru hakları yoktu, bir kişi bile çalışma iznine sahip değildi bugüne kadar. Şimdi, Başkanın da bildiği -hani, bilen birine anlatmak daha zor bunu- 11 Nisan 2013 tarihinde yayımlanan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 91’inci maddesinde “geçici koruma” diye bir statü tanımlanıyor. Bu, Türkiye’de ilk defa oluyor ve dünyada da çok fazla kullanılan bir statü değil. Burada, bu kişilere ilişkin bütün hak ve yükümlülüklerin Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceği belirtiliyor. Bu yönetmelik 22 Ekim 2014 tarihinde çıktı. Bu yönetmelikte sadece çalışma değil bu kişilerin iskânları, eğitimleri, sağlıkları, her türlü konu mevcut. Çalışmalarıyla ilgili de şöyle bir madde var, diyor ki: “Çalışma Bakanlığı bu kişilerin istihdamlarıyla ilgili bir çalışma yapar; Bakanlar kuruluna bir metin hazırlar, bunu Göç İdaresinden ve diğer kurumlardan da görüş alarak hazırlar ve Bakanlar Kuruluna sunar.” Biz, bu kapsamda, birkaç yıldır, işte, illeri gezdik, bu dediğim 10 ilde arkadaşlarımız incelemelerde bulundu. Ve biz buna yönelik, İçişleri Bakanlığıyla da birlikte neredeyse mutabakatlı bir yönetmelik hazırladık. Hani, yönetmelikte “Bir metin hazırlanır.” diyor ama bunun hukuki bir metin olması gerekiyor çünkü bu kişilerin bütün hak ve yükümlülükleri belirlenecek. O yüzden, Başbakanlık Kanunlar Kararlar Genel Müdürlüğü’nün de tavsiyesiyle, Bakanlar Kurulu kararı değil de yönetmelik olarak biz bunu hazırladık. Bu yönetmeliğin 29’uncu maddesinden biraz önce bahsettim. Burada, yalnız, yönetmelikte her ne kadar bizim usul ve esasları Bakanlık olarak belirleyebileceğimiz belirtilmekle beraber bize de bir iki tane kısıt koyuyor yönetmelik. Diyor ki, birincisi, bu çok önemli: “Bu, geçici koruma statüsündeki kişilere verilen çalışma izni bu kişilerin statülerini değiştirmez.” Geçici koruma dışındaki bütün statülere -uluslararası koruma, koruma başvurusu dâhil- bizim verdiğimiz çalışma izinleri ikamet yerine de geçtiği için biz bu kişilerin statülerini ikamet derecesine yükseltmiş oluyoruz aslında. İkametle olmasa da Türkiye’de belli haklar sağlıyor bu kişilere geleceğe yönelik ve mevcut durumda. Burada bizim vereceğimiz çalışma izinleri bu kişilerin statüsünü değiştirmeyecek.

Yine, vereceğimiz çalışma izinleri bulundukları ilde çalışmak üzere olacak. Yani, İçişleri Bakanlığı bu kişilere hangi ilde kayıt yapmışsa o illerde çalışmak üzere bize çalışma iznine başvurabilecekler.

Bu kısıtlar altında biz bir yönetmelik hazırladık. Bu yönetmeliğimizde de...

SAİTYÜCE (Isparta) - Ama, orada, mesela, bir matematikçi ya da kimyacı, önemli bir akademisyen, yani “beyin” diyebileceğimiz bir insan Urfa’da diyelim ama ona İstanbul Üniversitesinin ihtiyacı var.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Sayın Vekilim, o şöyle oluyor: İstanbul Valiliğinden önce geçici korumasını oraya aldırıp ondan sonra üniversitede çalışıyor. Aldırması da çok problemlili bir konu değil, çok rahatlıkla aldırılabilir.

BAŞKAN - En son soralım Sayın Vekilim, çünkü bu konular anlatılacak büyük bir ihtimalle.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Şimdi, biz bu düzenlemeyi niye yaptık, kısaca ondan bahsetmek istiyorum.

Bir kere, kayıt dışı istihdamımız artıyor. Kayıt dışı istihdam, haksız rekabet nedeniyle kurallara uyan işverenleri cezalandırıyor, Türk vatandaşlarını daha dezavantajlı hâle getiriyor.

Yine, çocuk işçiliğinin arttığı yönünde -bizim böyle bir tespitimiz yok ama- uluslararası bir hassasiyet var.

Yine, nitelikli Suriyeli iş gücünün yeteneklerinden -sizin de biraz önce bahsettiğiniz gibi- yararlanma imkânımız bulunmuyor. Türk vatandaşı istihdamını daha olumsuz etkiliyor çünkü kayıt dışı olanlar daha ucuza geliyorlar işveren açısından.

Yine, aynı şekilde açık işlerde -bizim ciddi şekilde açık işlerimiz var İŞKUR'da da kayıtlı olup doldurulamayan- iş gücü potansiyelinden yararlanamamıza neden oluyor. Ayrıca, sosyal yardımların da ekonomiye maliyeti gittikçe artıyor. Biz bu nedenlerle böyle bir çalışma yaptık, çalışmamızı destekleyen nedenler de bunlardı.

İsterseniz, çok kısaca niye, yaptıktan sonra ne olacak... Bizim, ülkemizde karşılanamayan nitelikli ve nitiksiz iş gücünün bu kişilerden karşılanarak ekonomik büyümemize katkı sağlayacağı yönünde bir öngörümüz var. Bunun dışında, kayıt dışı istihdamın azalacağı, haksız rekabetin önüne geçileceği, vergi ve sigorta primleriyle beraber ülkemize ekonomik bir katkı sağlanacağı, sağlık, eğitim gibi alanlarda sosyal yardım alanlarının sayısının azalmasıyla birlikte ülkemizin üzerindeki yükün hafifleyeceği, mevsimlik tarım ve hayvancılık gibi alanlarda iş gücü ihtiyacının karşılanacağı -ki gelenlerin nitelik durumuna baktığımızda daha çok bu alanlarda çalışacağını biz öngörüyoruz- yine, sermayesi olup iş kuramayan Suriye vatandaşlarının ekonomiye katkı sağlanacağı, ülkemizde misafir olarak bulunan Suriyelilerin bu süre içinde geçimlerini sağlayabilecekleri bir işte istihdam edilme olanaklarına kavuşacağı yönünde de öngörülerimiz bulunmaktadır.

Bu yönetmelikte neler var? Bu yönetmelikte bizim ilk maddemiz şu: Geçici koruma altına alınan yabancılar ülkemize girdikten yani bu kaydı yaptırdıktan altı ay sonra başvuruda bulunabilecekler. Böyle bir şart koyma nedenimiz de diğer ülkelerden ülkemize olabilecek olası bir akını engellemek. Yani, gelir gelmez değil de altı ay sonra ancak başvuru sahibi olabilecekleri yönünde bir madde koyduk bu nedenle.

Yine, geçici koruma sağlanan yabancıların İçişleri Bakanlığınca ikametlerine izin verilen illerde çalışmak için başvuru yapabileceklerine ilişkin bir düzenlememiz var. Yine, izin verilecek Suriye vatandaşı sayısının başvurulmuş iş yerinde çalışan Türk vatandaşı sayısının yüzde 10'unu geçemeyeceğine ilişkin de bir kotamız var. Yalnız, buna bizim yaptığımız saha araştırmalarında şöyle bir istisna koymamızı gerektiren bir durum oldu: Belli işler var ki belli illerde, bu işlere ilişkin iş gücü açığı bir türlü kapanmıyor. Hani, işin niteliği olabilir, uzaklığı olabilir ya da çeşitli nedenlerle. Biz şöyle dedik, ilgili İŞKUR il müdürlüğünden dört hafta boyunca bu kişinin bu açık işe ilişkin talepte bulunması ve bunun Türk istihdamınca, Türk iş gücünce karşılanamaması durumunda Bakanlığımıza bu yüzde 10 kotasını esnetme yönünde bir imkân verdik.

Yine, geçici koruma kimlik belgesi olup mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışanlara kota uygulaması dışında valiliklerin -valiliklere de muhtemelen, bizim bütün illerdeki Çalışma ve İŞKUR İl Müdürlüğü olarak örgütlenmemiz var, onun aracılığıyla- çalışma izni muafiyeti sağlamalarını getirdik. Bu muafiyet aslında hani çalışma izni verilmemesi anlamına gelmiyor ama çalışma izni verilmesinin bir prosedürü var. Bir işveren olması gerekiyor, sabit bir iş olması gerekiyor. Muafiyet aslında çalışma izninin bir türü ama biraz daha esnek bir çalışma şekli. Tarım ve hayvancılıkta da bu şekilde, illerden bize listeler gelecek nerede başvuracaklarına, nasıl çalışacaklarına ilişkin, onlara ilişkin biz de toplu bir muafiyet vereceğiz. Öbür türlü, çalışma izni çünkü işverene verilen bir izin. Tarımda da direkt, birebir işveren olmayabiliyor, sürekli bir işveren.

Yine, sağlık personeli olarak çalışacaklar için Sağlık Bakanlığından, öğretmen olarak çalışacaklar için de Millî Eğitim Bakanlığından uygun görüş şartı arayacağız. Bunu normalde yabancılar için de yapıyoruz zaten. Bir kişi doktorem ya da öğretmenim dediği zaman Sağlık ya da Millî Eğitim Bakanlığının ön izinlerini şart koyuyoruz çünkü onların mesleki yeterliliklerini onların tespit etmesi ya da bir şekilde belgelemesi gerekiyor.

Yine, yönetmeliğe çalışacak işçilere asgari ücretin altında ücret ödenmeyeceğine ilişkin bir madde koyduk. Aslında, buna gerek yoktu, Türkiye’de İş Kanunu’na göre hiçbir çalışana asgari ücretin altında ücret verilemez ama spekülasyonlara yol açmaması için ve farkındalık oluşturmaları için özellikle bunu buraya koyma ihtiyacı duyduk.

Yine, geçici koruma sağlanan yabancılar çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatı bakımından Türk vatandaşlarıyla aynı hak ve yükümlülüklerle tabi olacaklar diye bir madde koyduk. Bu da yine zorunlu değildi, bu genel bir hüküm ama yine farkındalık oluşturma açısından... Çünkü bu, uluslararası kuruluşların da çok fazla bekledikleri ve üstünde çalışacakları bir metin. Spekülasyonlara yol açmaması için de bunu koyduk. Zaten normalde de bizde çalışan yabancılar bizim işçilerimizle aynı haklara tabi.

Benim sunumum bu kadar, sorularınız varsa cevaplayabilirim.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Şimdi sözünü ettiğiniz yönetmelik hangi tarihli?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – 15 Ocak.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Başka tarihli başka bir yönetmelikten söz ettiniz.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Efendim, o da geçici koruma altındakilerin hak ve yükümlülüklerine ilişkin genel bir yönetmelik. Yani, o bütün haklarını düzenliyor. Birisi genel; bu, çalışmayla ilgili.

BAŞKAN – Diğeri Bakanlar Kurulu kararıyla aslında.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Bu aslında Bakanlar Kurulu kararı olarak tasarlanmıştı ama bu kadar büyük bir kitlenin hak ve yükümlülüklerini içerdiği için bunu yönetmelik olarak çıkarmanın daha doğru olacağı yönünde mevzuat birimleri bize uyarıda bulundu, biz de yönetmeliğe çevirdik.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – 15 Ocak dediniz, numara da var mı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – 15 Ocakta 29594 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış. Bu, Bakanlar Kurulu yönetmeliği, tüm bakanların imzası var, sadece bizim Bakanlığın çıkardığı bir yönetmelik değil.

SAİT YÜCE (Isparta) – Bu sunumunuzun bir nüshasını bize vereceksiniz değil mi?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Çıktı olarak da verebiliriz, buraya da bırakırız.

YASAMA UZMANI AHMET KAYMAZ – Mail olarak atayım ben arzu ederseniz.

SAİT YÜCE (Isparta) – Mail değil de, biz biraz önce Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını dinledik, böyle kitaplar, kitapçıklar, dosyalar verdiler, güzel oldu, onları arşivliyoruz ve zaman zaman yararlanıyoruz. O şekilde olursa...

YASAMA UZMANI AHMET KAYMAZ – AFAD’ın sunumu da var, hepsini birleştireyim ben.

SAİT YÜCE (Isparta) – Yani, gelenlerden de isteyelim bundan sonra.

YASAMA UZMANI AHMET KAYMAZ – Hepsini alıyoruz.

SAİT YÜCE (Isparta) – Yani, onları aldıktan sonra siz burada çoğaltmayın, onlar hazır dosyalayıp getirsinler.

Bir de bir sorum daha var. Bu, hani, yabancı işçilerle ilgili -işte Romanyalılar vardı eskiden, Bulgarlar, işte ucuz işçiler, Suriyeliler gibi- kamuoyunda böyle çok laf var. İstanbul’da mesela ben çok görüyorum, her bir usta yanına bir tane yabancı, Suriyeli getiriyor, marangoz, camcı vesaire, bunların önemli bir kısmının kaçak çalıştığıyla ilgili bir kanaat var. Bunlarla ilgili ne yapılıyor, ne yapılabilir, bundan sonra nasıl bir düzenleme var?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Şimdi, bunların hepsine, başvuruları hâlinde, şartları uyuyorsa çalışma izni vereceğiz. Şu ana kadar çalışma izni verilemediği için biraz şey oldu, hani cezaî uygulamalar da yapıldı ama çok sıkı bir denetim yapıldığını da söyleyemeyeceğim.

SAİT YÜCE (Isparta) – Ama geçen hafta çıkan Bakanlar Kurulu kararından kamuoyunun hâlâ çok fazla bir haberi yok. Onun için bunun yaygın bir şekilde duyurulması belki farkında olan insanların daha çok bu tedbirleri almasına faydalı olur.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Şimdi, bir çalışmamız var bununla ilgili. Bizim, yabancıların çalışma izniyle ilgili prosedür Bakanlığımızda 2015’ten beri e-devlet üzerinden yürüyor. Bunlar için biz çok basit bir modül hazırladık, hatta cep telefonu aplikasyonları da yaptık, giden polistir, devlet görevlisidir, bunları görebilsin diye. Şimdi, bunlarla ilgili, siz çok haklısınız, bir de spekülâtörler var, iş takipçileri var, bunları bunlardan korumak amacıyla biz Birleşmiş Milletlerle ve Türkiye’deki Bakanlar Kurulunun kamuya yararlı dernek saydığı bir iki büyük dernekle de bir çalışma yapıyoruz. İşte, bunlara il bazında biz de gideceğiz, arkadaşlarımız da gidip anlatacak, eğitimcilerin eğitimini de yapacağız. Hatta, bizden şöyle bir talepte bulundular, “Biz bürolar açsak, bedelsiz bir şekilde bu kişilere yardımcı olsak.” dediler. Biz de bunun olabileceğini düşünüyoruz. Ona ilişkin, sanıyorum bu cumartesi günü sonuçlanacak, Bakanımıza da sunacağız. Yine, 81 il valiliğine gönderilmek üzere rehberler hazırladık. Her ne kadar başvuru çok basit bile olsa kendi adına ve hesabına çalışanların başvuramayacağını düşünerek il müdürlüklerimizde şeyler hazırladık, işte, kişi gittiğinde onların başvurularını yapabilecek memurlar görevlendirdik. Bu şekilde yardımcı olmaya çalışacağız. Dedğiniz konu çok önemli, yabancılarla ilgili çok ciddi şeyler var, hani böyle spekülâtörlük yapıp bunu sömüren insanlar var. Hani, biz hem 81 il müdürlüğümüz hem de bir şekilde İçişleri Bakanlığının izin verdiği yerli ya da yabancı kamuya yararlı derneklerin bu konudaki bedelsiz çalışmalarını da birlikte yürütmeyi planlıyoruz.

BAŞKAN – Çağrı merkezi de zaten devrede.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Çağrı merkezimiz zaten devrede. Çağrı merkezimiz için de... Şimdi Arapça broşür de bastırıyoruz, Türkçe, Arapça, İngilizce, ama...

BAŞKAN – 157 de bu konuda hizmet veriyor Arapça olarak.

SAİT YÜCE (Isparta) – Mutlaka yine televizyon programları ve basın toplantılarında hem sizlerin hem Sayın Bakanın bunu müteaddit defalar dile getirmesinde yarar var.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Doğru, çok haklısınız.

BAŞKAN – Tabii, ben bu konuda diğer siyasi partilerin de aslında sorumluluk alması gerektiğini düşünüyorum. Tabii, insanların çalışmadan yaşamaları mümkün değil. Bir savaş ortamından Türkiye’ye geldiler, sığındılar. Biz kapımızı açtık, gönlümüzü açtık ama, tabii, bu insanlar çalışmadan ne kadar yaşayacaklar. Dolayısıyla, işte, sektörel veya coğrafi kısıtlamalar vesaireler öngörülerek herhâlde bir düzenleme yapılıyor. Bu süreç içerisinde istihdam ortaya çıktıkça, başvurular yapıldıkça yenilenmesi gereken bir yönetmelik hâline bile gelebilir. Çünkü, ne kadar başvuru alınacak, hangi sektörlerde çalışma izni verilecek, sektörün hangisi bunu kabul edecek, absorbe edecek, hangileri dışa vuracak tekrar, kabul etmeyecek, bunlar tabii süreç içerisinde ortaya çıkacak.

Sayın Genel Müdürümüzün söylediği gibi, başvuruların büyük bir kısmında kalifiye sorunu var, herhangi bir yeteneği, özelliği yok, diploması yok, denkliği yok. Bu da ayrı bir sorun olarak ortaya çıkacaktır diye düşünüyorum.

Sizin sorunuz varsa... Benim çok çok sorum var, ben soracağım sizlerden sonra.

Buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Öncelikle teşekkür ederiz, çok yararlandım ben şahsım adına.

Bu şeyi belirleyebildiniz mi, 7 bin küsurdu sayı yani çalışma izni verilenler...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – 7.351, çalışma izni verdiklerimiz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Bunların ne kadarı kadın, ne kadarı erkek ve yaş durumları ne?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Onların hepsi var bizde ama meslek olarak şu an buraya bıraktık. Ama, isterseniz gönderebiliriz de.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Yani, onu da bilirsek... Çünkü çok sayıda, neredeyse eşit sayıda kadın girmiş bulunuyor.

BAŞKAN – Bunlar girenler değil ama bunlar, Suriye’deki olaylar ortaya çıkmadan önce Türkiye’de ikamet izniyle kalan Suriyeliler. Savaş çıkınca geri dönmediler...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Mali durumları zaten iyi olanlar.

BAŞKAN – Yok, savaş öncesi gelenler bunlar, savaş sonrası gelenler daha hiç çalışmaya başlamadı.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ama, savaş öncesi gelenler genellikle mali durumu iyi olanlar.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Maddi durumu ve ekonomik durumu iyi olanlar, evet.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ekonomik durumları iyi, zaten özellikle Akdeniz’de ve Ege’de iş yerleri falan açmışlar, restoranlar açmışlar. Bu tür bir yerleşim var, o görünüyor. Ama, esas korunması gereken grup herhâlde daha alt kesimlerden gelen gruplar. O konuda belki yeni şeyler yapmak, yeni...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Şimdi, İŞKUR Yönetmeliği’imizde de bir değişiklik yaptık. Mesleki eğitimden yabancılar yararlanamıyordu. Mesleki eğitim de verebilecek artık İŞKUR. Bu konuda da çok ciddi yerel ve uluslararası vakıflardan, derneklerden de çok ciddi talepler var. Biz de yapabildikleri kadar destek olabilmeleri kanaatindeyiz. Bu konuya ilişkin de çalışmalarımız vardı ama bunların hepsi bu izinlere başvuru haklarının, çalışma iznine başvuru haklarının çıkmasına bağlıydı. İşte, hepsini şimdi yoğun bir şekilde başlatacağız.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Ben de teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürümüze.

Sayın Başkanım, değerli heyet; şu ana kadar bizim medeniyetimizin kucak açıcı hoşgörüsü bu işi tolere etmeye gayret ediyor, hatta ensar anlayışıyla gelenlere sivil toplum örgütleri ve vatandaşın el uzattığını da görüyoruz. Buraya kadar her şey güzel olayın sıcaklığıyla ilgili. Fakat, buradan sonrasında biraz, siyasal anlamda netlik de olmadığı için, algıların olgunun önüne geçmesiyle ilgili bir problem bizi bekliyor diye düşünüyorum. O problem de Çalışma Genel Müdürlüğünün yasa düzenlemesi, Hükûmetin 15 Ocaktaki ilgili Resmî Gazete’de yayımlanan haklar... Yani, bu insanlar, yerli bir fayans ustası, bir sıvacı, bir boyacı, bir kalıpcı, inşaat ustası benim ekmeğime mal oluyor bu adamlar düşüncesine sahip. Taşeron gidiyordu, oradan Suriyeli bir iş gücünü yevmiyenin üçte 1’ine getirebiliyordu. Biz bunu yasal zemine de taşıyarak, şikâyet ederek başka türlü mücadele veriyorduk. Bunu yasal zemine getirdiğimizde yerli vatandaşımızla aynı statü, yevmiye ve iş gücüne mi çalışabilecekler, yeni istismar alanları olabilecek mi? Bu alanlarda herkes kendi alanına, kendi bahçesine, kendi tarlasına iş gücü olarak da girildiğini görünce bu bir yabancı karşıtlığına, demin bahsetmiş olduğumuz hoşgörü bir tepkiye dönüşebilir mi? Bence bu da düşünülmesi gereken problemlerden bir tanesi.

İkincisi, bizim gerek AFAD'dan gerekse Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüzden gerekse şimdi Çalışma Genel Müdürlüğümüzden aldığımız brifingler bu misafirlerimizin dönüş süreçleri öngörülemediği için kalıcılığı üzerine bir politika geliştiriyoruz düşüncesi oluşturuyor. Eğer böyle bir düşünceniz de varsa toplumun buna yavaş yavaş ikna edilmesi veyahut da izah edilmesi lazım. Yani, bu bir yabancı karşıtlığına bizim kültürümüzde ferdi olarak dönüşmez, dönüşmemesi de lazım ama iş gücünün içerisine girilmeye başladıkça yalnız, şu ana kadar devletin himayesi veyahut da varlığı olan insanların hayrıyla giden işler emekçilerin kendi içerisindeki rekabetine dönüşürse bu değişik hadiseler de sebebiyet verebilir mi diye bir problemi dile getirmek istedim.

BAŞKAN – Bu ekmeği paylaşma noktasına gelince entegrasyon sorunu, uyum sorunu başka bir hâl alabilir.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Çünkü, bizim kendi insanımız şu an ekmeğe muhtaç yani asgari ücretlisi, çalışanı, sigorta primi yatıramayanı, emekli olamayanı... Şimdi, adam arıyor bizi “Biliyorum bunlara oy kullandıracaklar, iktidar partisi bunların oy hakları için bu kadar uğraşıyor, başkanlık sistemine geçişte şu kadar bin oy almak için bunlara haklar veriliyor.” gibi meseleleri, özellikle bizim hassasiyetimizi, muhalefetin hassasiyetini dile getiren ama bunu dile getirirken aşağıda kendisinin ekmeğinin küçüldüğünü görenlerin olayı bu şekilde yansıtarak sunduğuna şahit oluyoruz. Yani, biz burada sorumlu siyasetçiliğin gereği bir tutum sergilemek durumundayız. Çıkışıyla geliş arasındaki durumu analiz ederken bence bu işi sadece misafirlere, mülteci adaylarına dair yapılan uygulamalarla beraber o uygulamaların hinterlandındaki kamuoyunun da şeffaf, net, sürdürülebilir, bu işin nereye gideceğine dair bilgilendirmenin de eş zamanlı yapılması gerektiğini düşünüyorum.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Zaten şöyle bir şey var, kalıcı olup olmaması... Biz Çalışma Bakanlığıyız, buna karar verecek ya da politikalar üretecek bakanlık biz değiliz ama.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Ama biz siyasi bir heyetiz, dolayısıyla bu noktada...

BAŞKAN – Sayın vekilim fikrini söyledi.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yok, ben şöyle söyleyeceğim, o Geçici Koruma Yönetmeliği konulurken ben onun çalışmasında da bulundum. Ben de aynen sizin gibi düşünüyorum. Biz geçici koruma statüsünün değişmeyeceğini oraya özellikle önerdik. Çünkü, normalde kanuna göre, Başkanım da bilir, bizim verdiğimiz çalışma izinleri ikamet sayılır. İkametli olan bir kişi de beş yıl sonra Türkiye’de vatandaş olabilir. Yani, biz bu yolu açmamak için, sonuçta istihdamın bu yolu açmaması için, hani diğer konuları bilemiyoruz, biz bunu özellikle koyduk. Ben bunu belirtmek isterim. Hatta, bunu Komisyonunda da ben teklif ettim, dedim ki: Biz çalışma izni verdiğimiz an ikamet statüsüne geçiyor ve ondan sonrasını kontrol edemeyiz. Bunu özellikle böyle koyduk.

Sizin diğer o ekmeği paylaşma konusuna geldiğimizde, üç yıldır biz zaten sürekli bununla ilgili konuşuyoruz. Bununla ilgili, yakında yayımlanacak, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Başkanlarımızın da çok olumlu beyanatları ve yazılı görüşleri var. Kayıt dışı olması aslında Türk istihdamının önünde daha büyük bir engel. Hani, 2 bin liraya mal olan, asgari ücretle çalışan bir Türk işçisi varken 500 liraya mal olan birini çalıştırmayı daha çok tercih edecekler ve teftiş, kontrol de bir yere kadar. Bu, dediğiniz gibi, çok hassas bir nokta. Bize de burada Bakanlık olarak hem tanıtım hem de uygulama yönünden aslında büyük yükler düşüyor. Biz bunun da farkındayız, zaman geçtikçe, başvurulara baktıkça belki bazı yönlendirmeler de yapmamız gerekecek ama biz o geçici korumanın statü değiştirmeyeceğini özellikle bunu düşünerek önerdik.

BAŞKAN – Ben bir bilgiyi düzeltmek istiyorum yalnız, hani biraz konuya hâkim olduğum için. O beş yıl Türkiye’de kalışlar Türk vatandaşlığına geçiş için herhangi bir şey sağlamıyor.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Başvuru hakkı sağlıyor.

BAŞKAN – Yani, belki başvuru hakkını kolaylaştıran bir şey. Çünkü, Türk vatandaşlığına geçiş ancak istisnai durumlarda, işte, ciddi bir katkı sağlaması durumunda Bakanlar Kurulu kararıyla veya ilgili bakanlıkların kararlarıyla oluyor veya evlenmesi gerekiyor, kan bağıının kurulması gerekiyor.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – O da üç yıl sonra.

BAŞKAN – Onun dışında, Türk vatandaşlığına geçiş çok zor. Hatta, dünyada vatandaşlığın kazanılması anlamında hukuku en zor olan ülkelerden bir tanesiyiz. Amerika kendi ülkesinde doğan herkesi Amerikan vatandaşı kabul ediyor, biz etmiyoruz. Ha, o ayrı bir... Ben hukuki olarak düzeltmek istiyorum, beş yıl kaldı diye Türk vatandaşı olması mümkün değil.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yok, başvuru hakkı elde ediyor.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Başvuru hakkını elde ediyor ve öbür koşullar da varsa olabilir yani.

BAŞKAN – Öbür koşul... En hafif koşul, beş yıl burada kalmak yani kanundaki diğer koşullar çok daha ağır.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Biliyorum, biliyorum.

BAŞKAN – Bu yüzden Türk vatandaşlığına geçiş çok zor. Bu ayrı bir konu tabii.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Sayın Başkanım, şimdi aydınlandım ben, çok daha rahat cevap verebilirim.

BAŞKAN – Tabii, karar alabiliriz, o ayrı bir şey ama şunu demek istiyorum: Politik bir kararla iki yıl sonra, üç yıl sonra bunlar Türkiye’de kalacak, dolayısıyla acaba vatandaşlığa geçiş olsun mu olmasın mı konusunda yasal değişiklik yapılabilir yani Parlatmentonun bir kararıdır, politik bir karardır, ona da geçilebilir. Ama, şu andaki süreç yani şu andaki mevzuat, yönetmelik ve hükümler onların Türk vatandaşlığına geçişini hiçbir zaman öngörmüyor. Ancak, şu var, tabii, dünyadaki entegrasyon politikaları şöyle yöneliyor: Birincisi, gittiğiniz ülkenin dilini öğrenmek; ikincisi, çalışma hayatına erişim yani çalışma hakkının elde edilmesi; üçüncüsü, bir süre sonra seçme hakkı, özellikle yerel yönetimlerde seçme hakkı veriliyor. Dünyanın birçok ülkesinde öyledir, mesela mültecilerin, sığınmacıların seçme hakkı vardır, seçilme hakkı yoktur. Sonraki aşamada bakıyorlar entegrasyon sağlandı, bu kez seçilme hakkı. Almanya’da Türk vatandaşlarının seçilmesi gibi, çifte vatandaşlık. Bu süreç, sonunda da vatandaş olma noktasına kadar giden bir süreç, uyum süreci, uzun bir süreç. Bunun akademik, bilimsel teorisi böyle. Ha, bu süreç oraya gider mi gitmez mi, bilmiyorum ama, tabii, olması gereken, Suriye’deki durumun bir an önce düzeltilip o insanların kendi ülkelerine gönderilmesi, güvenle yaşamalarının sağlanması konusu.

Tabii, istihdam konusunu da ben hani iki ucu da keskin bir bıçak gibi görüyorum. İstihdam piyasasına katmamak iki açıdan ülkeye zarar veriyor. Bir tanesi, bu insanlar çalışmayınca gayrimeşru işlere düşüyorlar, kamu düzenini bozacak hâle gelebiliyorlar. Çünkü çalışmadıkları zaman, insanlar ekmeklerini bulamadıkları zaman ne yapacaklar? Zor durumdalar. Bu sefer suça itmiş oluyoruz. İkincisi de kayıt dışına itmiş oluyoruz. Yani, bir kısım iş adamı da bunu suistimal ediyor, bunları çalıştırıyor, istihdamı daraltıyor bizimle ilgili ama biz onları göremiyoruz. Teftiş, işte dediğimiz gibi, yüzde 10’unu tespit edebiliyor, yüzde 20’sini tespit edebiliyor. Nitekim, bir gerçektir, bu vakayı da kabul etmek gerekir, bugün Türkiye’de 300 bin civarında Suriyelinin çalıştığı söyleniyor ve hiçbiri kayıt içinde değildi ama bu olaydan sonra Çalışma Bakanlığı herhâlde yoğun bir şekilde çalışma izinleri verecek, kayıt içine alacağız. Ama diğer tarafı da, keskin tarafı da şu: Dediğiniz gibi, ülkede de yetişen bir iş gücü var, bunların çalışma hakkı ne olacak?

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Elimde 2 tane şikâyet var. Yani, bu direkt çalışma hayatında bireyi ilgilendiriyor mu ya da Sayın Genel Müdürün alanı mı bilmiyorum ama kampın önünde bir Suriyeli Türkmen diş teknisyeni ya da diş hekimi, ne dersek diyelim, ufak bir yer açmış, kamptaki insanlara sağlık hizmeti veriyor.

BAŞKAN – Kendi hesabına çalışma olacak mı? Sorunun tam şeyi bu.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Efendim, kendi hesabına çalışma var yani yönetmelikte var. Yönetmelikte kendi hesabına çalışanlar direkt başvuracaklar, birinin yanında çalışanlar da işveren aracılığıyla başvuracaklar. Yalnız, diş hekimliğiyle ilgili...

BAŞKAN – Ben cevap vereyim.

Sayın Vekilim, o soru şöyle: Yani, öyle bir meslek Türkiye’de yok. Onu Türk vatandaşı da olsa yapamaz. Diş hekimi diploması olacak, Sağlık Bakanlığına gidecek...

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Zabıta denetliyor, alan memnun, satan memnun, işte sadece kampa hizmet veriyor, bunu açık tuttursanız vesaire gibi talepler geldi. Bir de oraya bakkal açmışlar ya da manav dükkânı açmışlar. Yine yerel belediye onları denetliyor, oraları da kapattırmaya çalışıyor. Belediye biraz anlayış gösterse de biz bu kampa hizmet versek diyorlar. İşte, burada, bahsetmiş olduğunuz şahsına çalışma meselesi devreye giriyor. Bu, şu an, 15 Ocaktaki Bakanlar Kurulu kararıyla...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yönetmeliğe dâhil, bağımsız çalışan olarak biz rahatlıkla onlara çalışma izni verebileceğiz, BAĞ-KUR’lu olacaklar, prim ödeyecekler.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Bize talepte bulunan Suriyeli mültecilere “Kardeşim, şuna müracaat et, hakkını al, öyle yap.” diyebilir miyiz bu durumda?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii. Yani, bir de çalışma izni aldıkları zaman, doğal olarak, yanındaki Türk manav gibi BAĞ-KUR primi ödeyecek, vergisini ödeyecek. Hani, diğerine de dezavantajlı bir durum sağlamamış olacak.

BAŞKAN – Açılış ruhsatını alacak vesaire yani.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Bir de ben kısaca şundan da bahsetmek istiyorum. Bu bir yönetmelik, Türkiye’deki kanunları yürürlükten kaldırmıyor, bizde belli yasaklı meslekler var, diş hekimliği de bunlardan biri. Zaten diploması bile olsa diş hekimliği yapamaz.

BAŞKAN – Doktorlar?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Doktorlar yasak değil ama onların da denklikle ilgili bir prosedürü var.

BAŞKAN – Öğretim görevlileri?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Öğretim görevlileri de yasak değil. Yasak meslekleri ben sayayım isterseniz: Diş hekimliği, hasta bakıcılık, veterinerlik, avukatlık, noterlik, dalgıçlık.

SAİT YÜCE (Isparta) – Dalgıçlık niye?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Kabotaj Kanunu’nda var.

SAİT YÜCE (Isparta) – Aksaray’da mesela bir Suriyeli kebabçılar sokağı var, onlar nasıl bir statüde çalışıyor? Kendi üzerlerine açtıkları bir dükkân mı...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Onlar şu anda kaçak çalışıyorlar muhtemelen ama şimdi biz onlara...

SAİT YÜCE (Isparta) – O ruhsatları nasıl almışlar, bir başkasının üstüne mi mesela, iş yeri ruhsatları?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Çalışma izni olmadan bir yabancı ruhsat alamaz.

SAİT YÜCE (Isparta) – Nasıl çalışıyor? Suriyeli işletiyor orayı, bütün, patronu...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yani, eğer ikametliyse çalışma izni vermişizdir ama geçici koruma statüsündeyse kayıt dışıdır muhtemelen.

BAŞKAN – Kendi hesabına çalışma izni için başvuran herkese çalışma iznini ne kadar sürede verirsiniz? Bir performans kriteriniz var mı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Efendim, şöyle bir şey var: Bizim normal çalışma izinlerinde -şu an en son rakamımız 13 bin galiba ama- şöyle bir prosedürümüz var: Bir yabancı yurt dışından başvuruyor ya da Türkiye’den ikametli başvuruyor, işverenden biz belli evraklar istiyoruz, belli bir sermayesinin olması gerekiyor, belli sayıda Türk işçisi çalıştırması gerekiyor, vergi borcunun olmaması gerekiyor gibi. Bir de yabancı işçiden bazı evraklar istiyoruz. Bizim kanunumuzda normal izinlerle ilgili bir madde var “aynı işi yapacak Türk bulamaması” diyor. İŞKUR’dan bunun kontrollerini yapıyoruz. Yalnız, bütün bunlarda biz İçişleri Bakanlığından olumlu görüş alıyoruz, turizm sektörüyle Turizmden alıyoruz, mühendisçe Çevreden, odalardan alıyoruz.

BAŞKAN – Aynı görüşleri alacak mısınız, Suriyeliler için alacak mısınız?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yok, bunların toplam prosedürü, hepsiyle on-line çalıştığımız için biz, şu anda ortalamamız on iki-on üç gün. Yalnız, Suriyelilerle ilgili şöyle bir şey var, Göç İdaresi Genel Müdürlüğüyle ve Nüfusla şu an on-line sistemlerimiz hazır, sadece yabancının kimlik numarasını girecekler, eğer işverense kendi sigorta numarasını girecek, biz izni onaylayacağız, direkt çıktısını alabilecek. Şöyle, eğer mühendis varsa o prosedürü uygulamamız lazım doğal olarak ama diğer vasıfsız işlerle ilgili yönetmelik kapsamında olduğu için kanunda da bize, Bakanlığa zaten böyle bir yetki de veriyor, ona dayanarak çıkarıyoruz. Yani, ben üç dört günü geçeceğini zannetmiyorum.

BAŞKAN – Diğer yabancılara uygulanan sınırlamalar Suriyelilere de uygulanacak yani.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yok, görüş almayacağız. Mesela şöyle almayacağız görüş: Zaten bu geçici koruma statüsündeyse biz zaten sistemden onu görüyoruz, direkt onaylayacağız. Bunlar zaten Türkiye’deki kişiler, kotaya bakacağız sadece. Diğer görüşlere... Zaten, dediğim gibi, görüş olan işlemler, İçişlerinden almayacağız direkt sistemden aldığımız için, hep nitelikli işlere yönelik onlar. Bu durumda pek görüş... Tabii ki sistemi işleteceğiz ama bir mühendis gelirse işleteceğiz.

BAŞKAN – 15’inden sonra hiç başvuru oldu mu, herhangi bir izin verdiniz mi şu ana kadar?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – 15’inden sonra henüz başvuru olmadı. Göç İdaresiyle arkadaşlar bir test yaptılar, bazı test başvuruları aldık, elimizde talep eden kişiler vardı. Sanıyorum, bugün başlayacak.

BAŞKAN – Bir de uygulama talimatı yayımlayacaksınızdır büyük ihtimalle.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii, uygulama talimatımız da bugün gidecek.

BAŞKAN – Sağlık ve millî eğitim mesela... Sağlık sektöründe, tabii, gerçekten kalifiye iş gücü var oradan gelen, onları kaçırmamamız gerektiğini düşünüyorum. Millî eğitimde de, tabii, öğretmenler var, Suriyeli çocukların eğitimi var. Orada istihdam edilmesi gerekir diye düşünüyorum. Dolayısıyla, bu iki konunun da farklı bir prosedürle çalışılması gerektiğini düşünüyorum.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Şimdi, Sağlık Bakanlığıyla öyle bir çalışmamız oldu. Denklik çok önemli bir problem yani bir tıp doktoru, diplomasıyla bile gelse onun ülkesindeki üniversiteyle YÖK’ün yazışması falan gerekiyor. Yalnız, Sağlık Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı -ben bildiğim kadarıyla anlatabilirim, direkt onlardan dinlemek daha doğru olur ama- sadece Suriyelilere hizmet vermek üzere bir yeterlilik sistemi oluşturdular. Yani, şu anda zaten Birleşmiş Milletlerin gönüllü çalışma kapsamında çalışan 9 bine yakın öğretmen de var.

BAŞKAN – Ben de onu kastediyorum, onların okullarında öğretmenlik yapabilsinler mesela.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Kendi okullarında ve kendi sağlık ocaklarında hizmet verebilmek üzere onlara özel bir yeterlilik sınavı yapıp bu onayı verdikten sonra bize gelecekler.

BAŞKAN – Ben yine de şunu söyleyeyim: Verdiğiniz elden çalışma izinlerinin ikametli izni yerine sayılmaması konusu kanuna aykırı bir durum. Her ne kadar yönetmelik düzenlense de... Gerekirse bu konuda bir kanuni çalışma yapılabilir. Çünkü, Yabancılar Kanunu’nda düzenlemeler yapmayı planlıyoruz.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Efendim, şöyle bir şey var, Uluslararası Koruma Kanunu’nda da öyle, uluslararası koruma başvuru sahipleri ve statü sahipleri de öyle. Yani, onlara verilen çalışma izni de ikamet yerine geçmiyor.

BAŞKAN – Kanunda muafiyet var mı onunla ilgili?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Evet, var yani öyle bir şey var, o kapsamda yaptık biz onları. Bunlar tamamen ülkemizde bir şekilde bulunmak zorunda olan insanlara verilen bir geçici istihdam. Yani, direkt bizim aslında yabancı istihdamıyla ilgili genel ülke politikamızın bir alt politikası diyebiliriz ki yabancı istihdamıyla ilgili daha önceki Hükümet döneminde, bir önceki Mecliste bizim Genel Kurula kadar giden bir Yabancı İstihdam Kanunu Tasarı’mız var. Çünkü, hani kısaca “Göç Kanunu” dediğimiz Uluslararası Koruma Kanunu’nda bizim Bakanlığa çok ciddi yetkiler veriyorlar. Eskiden bizim verdiğimiz izinler ikamet yerine geçiyordu, sonra bir sürü statüler çıktı, bunlara çeşitli statülerde izinler veriyoruz. Muafiyetleri artık biz veriyoruz. Bizim kanunumuz da çok eski, sadece bir prosedür kanunuydu ve bunların hiçbiri göz önüne alınmamıştı. Bizim kanunumuz çıktığında, 2002’de Türkiye’de böyle bir durum yoktu zaten. Ayrıca, AR-GE yoktu, nitelikli yabancı iş gücüne ya da yatırıma ihtiyaç da yoktu belki de ya da talep de yoktu. Bizim o zaman komisyonlardan da geçen -hani sizler var mıydınız bilmiyorum ama- Genel Kurula kadar gelen bir Yabancı İstihdam Kanunu taslağımız vardı. Şimdi biz onu tekrar, Bakanlık olarak dilekçe verdik, gündeme getirdiğimiz zaman bunlar da daha düzgün bir şekilde değerlendirilecek.

BAŞKAN – Tabii, bundan önceki kanun, 1950 tarihli bizim Yabancılar Kanunu. O zaman Türkiye’ye gelen tüm yabancı sayısı yıllık olarak 20 bin civarında ama şimdi 40 milyona ulaşmış bu sayı. İşte, Genel Kurulda herhâlde 24’üncü Dönem’de çıkmıştı. Bir de çok göç ülkesi olduk, bir de son üç yılda bu Suriyelilerle daha da farklı bir noktaya geldi. Mutlaka değişiklikler gerekecektir.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Suriyeliler dışında da şöyle bir durum var, Türkiye’ye çok ciddi bir şekilde nitelikli iş gücü de geliyor. Biz bazen aylık rakamları okuduğumuzda telaffuz edemiyoruz hani aylık mı yıllık mı ücretler diye.

BAŞKAN – Ben onları soracaktım. Mülteci statüsüyle kaç kişi çalışıyor Türkiye’de ve şartlı mülteci statüsüyle kaç kişi çalışıyor?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Şimdi, biliyorsunuz, son, sizin de içinde bulunduğunuz kanun hazırlığında mülteciler çalışma izninden muaf tutuldu. Mülteciler istedikleri gibi çalışıyorlar ama Türkiye’de mülteci sayısı çok az, bunu siz de biliyorsunuz.

BAŞKAN – İşte, onlar çalışıyorlar mı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Onlar çalışıyorlar.

BAŞKAN – Ne kadar var sayısı biliyor musunuz?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Benim bildiğim sayı çok fazla değil, 100’lü rakamlar.

BAŞKAN – Biz o sayıyı sizden isteyeceğiz.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tamam, çalışanları mı?

BAŞKAN – Çalışan sayısı ne kadar? Bir de şartlı mülteciler...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tamam.

Şartlı mültecilerle ilgili biz başvurularını kabul ediyoruz ama Uluslararası Koruma Kanunu’nda “Uluslararası koruma başvuru belgesindeki süre kadar verin.” diyor. O biraz işte sıkıntı oluyor. İşte, bir ay kala başvuruyor, bir aylık veriyoruz, sonra tekrar veriyoruz. Onlarla ilgili bizim kanunumuzda da bizim düzenlemeler var. O rakamların tamamını biz verebiliriz, istatistik olarak tutuyoruz onları.

BAŞKAN – Yani, şartlı mültecilerin çalışma izinlerini de aslında düzenlememiz gerektiğini düşünüyorum, net olmamız gerektiğini düşünüyorum o konuda.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii ki. Yani, şu anda biraz iptidai yapıyoruz. Aslında, bizim hazırladığımız Yabancı İstihdam Kanunu Tasarısı’nda, bir kere, Türkiye’nin bir yabancı istihdam politikasının oluşturulması var. Gerçekten böyle bir politikamızın artık olması gerekiyor. Yani, bizim şu anda izin kanunumuzda Afrika’dan gelen biriyle, işte Suriye’den gelen...

BAŞKAN – Bosch’un CEO’su aynı statüye tabi. Dolayısıyla, Bosch’un CEO’su sıkıntı yaşıyor, aynı çünkü herkesi aynı kapsamda değerlendiren eski bir kanun.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Evet. Yatırımını çekebiliyor.

BAŞKAN – Ya da Türkiye’ye diyelim ki 500 kişiyi istihdam edecek bir fabrika yapmak isteyen yatırımcı geldiği zaman, yabancı yatırımcı, neredeyse Afrika ülkesinden gelen herhangi bir kişiyle eş değer statüde çünkü eski bir sistem, hâliyle değiştirmemiz gerekiyor.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Bizim şartlarımız istihdama bağlı, diyoruz ki: 1 yabancı için 5 Türk istihdam edeceksiniz. Ama, öyle yatırımcılar var ki mesela Iraklı bir şirket sahibi var, Türkiye’de okumuş, 4 kardeşler, Türkiye’den geçen yıl 130 milyon euroluk beyaz eşya ihraç etmişler. Biz diyoruz ki onlara: 4 ortaksınız, 20 Türk çalıştırın. Diyor ki: “2 şoför, 2 sekreter...” Ama, Türkiye’ye sağladığı katkı ya da istihdama sağladığı katkı çok daha fazla. Biz Ekonomi Bakanlığıyla da çalıştık, bir puanlama sistemi getiriyoruz, kişinin niteliği, ülkeye katkısı, ihracatıyla ilgili. İşte, önümüzdeki günlerde kanunumuz çıkarsa hani bizim de artık bir politikamızın olması gerektiğini düşünüyoruz.

Bir de en önemlisi, Sayın Vekilim, şu: Türkiye içinde bir şekilde bulunan kişilerle yurt dışından gelenler arasında da bir ayırım yok yani asıl onu yapmamız lazım. O kişiler illa ki burada ve bir şekilde biz o kişilere bakmak zorundayız ya da kayıt dışı çalışmalarını engelleyemeyecek durumdayız ama diğerine biz gel diyoruz.

BAŞKAN – Gel yatırım yap diyoruz, aynı statüde olmaması gerekir.

SAİT YÜCE (Isparta) – “Turkuaz Kart” diyor Başbakan...

BAŞKAN – Şimdi onu soracaktım ben de. Turkuaz Kart’la ilgili çalışmanız var mı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Turkuaz Kart da bizim o kanunumuzun içinde. Aslında “Turkuaz Kart” yazmıyor orada ama şöyle bir şey var, orada biz diyoruz ki: Çok üstün nitelikli insanlar... Onun kriterleri, kıstasları belirlendi. “Üstün nitelik” derken, bu üstün nitelik çok yüksek bir rakamda yatırım da olabilir, kişi Nobel Ödülü de almış olabilir, sosyal bir spor karşılaşmasıyla ilgili bir durumu da olabilir. Biz normalde süresiz izin veriyoruz. Aslında, Turkuaz Kart ona eşit ama süresiz izni vermemiz için kişinin önce sekiz yıl Türkiye’de ikamet etmiş ya da çalışmış olması şartını arıyoruz. Turkuaz Kart vereceğimiz kişilere yani süresiz ikamet ve çalışma izni vereceğimiz kişilere çok nitelikli olmaları durumunda bu sekiz yıl şartını kaldırmış olacağız. Yani, normalde bu, sekiz yıldan sonra aslında uygulanan bir yöntem ama nitelikli-niteliksiz ayrımı olmaksızın uygulanabiliyor.

BAŞKAN – Bir akademisyen Türkiye’de çalışmak istiyor, çok iyi bir akademisyen Türkiye’ye başvuruyor, biz ona diyoruz ki: İkamet izni al, çalışma izni al. O her yıl gidip ikamet iznini yenilemek zorunda.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Ya da işsiz kalırsa iptal oluyor.

BAŞKAN – Oysa bu akademisyen uzun süre Türkiye’de kalmak istiyor ve bürokrasiden uzak bir çalışma sistemi istiyor. Gerçekten niteliği yüksek olduğu için ona Turkuaz Kart vereceğiz. Verdiğimiz kartla Türkiye’deki herhangi bir üniversitede o çalışmasını devam ettirebilecek. Bu, tabii, yalnızca akademisyenler için değil, işte, bilgisayar sektöründe, AR-GE’de çok uygulanıyor. Amerika bunu uyguluyor biliyorsunuz, “Green Card”la uyguluyor, Hindistan uyguluyor kendi ülkesinde.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Biz turkuaz mı veriyoruz?

BAŞKAN – Yani, tabii, bu, kamuoyundaki ismi, 64’üncü Hükûmet Programı’na “Turkuaz Kart” diye girdi.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Aslında süresiz çalışma izni bu.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum. Belki sizden birkaç rakam isteyebiliriz bu sayılarla ilgili, onları bilmek isteriz.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Bir de önümüzdeki günlerde belli rutin aralıklarla geçici koruma altındaki Suriyelilere verdiğiniz çalışma izni sayısını bildirebilerseniz mutlu oluruz çünkü Komisyon olarak onları takip edeceğiz.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii, biz her türlü istatistiği verebiliriz çünkü bizim 2010’dan beri bütün sistemimiz e-devlet üzerinde olduğu için o istatistik açısından çok kolaylık sağlıyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, sağ olun.

Kapanma Saati: 13.04

